
15. Sytuacja majątkowa i kapitałowa oraz wynik finansowy NBP za 2023 r.

15.1. Wstęp

Niniejszy rozdział ma na celu syntetyczne przedstawienie informacji na temat sytuacji majątkowej i kapitałowej oraz wyniku finansowego NBP za 2023 r.¹¹¹ Opisano w nim, z perspektywy finansowej, obszary działania banku centralnego – przede wszystkim zarządzanie rezerwami dewizowymi, prowadzenie polityki pieniężnej, działalność emisyjną oraz koszty działania i amortyzacji.

W rozdziale zawarto w szczególności informacje objaśniające zmiany poszczególnych pozycji bilansu oraz rachunku zysków i strat w 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem. Z zakresu bilansu zaprezentowano m.in. zmianę sumy bilansowej oraz struktury aktywów i pasywów, a także najważniejsze pozycje aktywów i pasywów w podziale na waluty obce i walutę krajową. Z zakresu rachunku zysków i strat przedstawiono pozycje składające się na rachunek wyników (np. wynik z odsetek, wynik z operacji finansowych, wynik z prowizji i opłat) oraz przychody i koszty w podziale na główne obszary działania banku (wynik z tytułu zarządzania rezerwami dewizowymi, różnic kursowych, prowadzonej polityki pieniężnej, koszty działania i amortyzacji).

W celu przedstawienia informacji w szerszym horyzoncie oprócz danych finansowych za 2023 i 2022 r. zaprezentowano także dane historyczne, tj. kształtowanie się sytuacji majątkowej i kapitałowej NBP w zestawieniu pięcioletnim (2019–2023).

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale są komplementarne wobec *Sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2023 r.*, zamieszczonego na stronie internetowej NBP wraz ze sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania.

Bilans NBP

Na koniec 2023 r. NBP osiągnął sumę bilansową w wysokości 903,6 mld zł.

Na wzrost sumy bilansowej w 2023 r. o 27,4 mld zł (3,1%) wpłynęły głównie transakcje posiadaczy rachunków w NBP, wynik zarządzania rezerwami dewizowymi oraz wzrost zaangażowania w jednoczesne transakcje *reverse repo* i *repo* przy towarzyszącej temu zmianie kursów walut obcych oraz zmniejszeniu salda dłużnych papierów wartościowych w złotych, skupionych w latach 2020–2021 na potrzeby prowadzonej polityki pieniężnej.

¹¹¹ Wszystkie dane zawarte w niniejszym rozdziale są danymi NBP, w tym danymi z ksiąg rachunkowych NBP. Dane mogą się nie sumować do pełnych wartości ze względu na zaokrąglenia.

Główne zmiany aktywów dotyczyły:

- złota i należności w złocie – wzrost o 34,9 mld zł (59,6%),
- należności w walutach obcych – spadek łącznie o 5,7 mld zł (0,8%),
- dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej – spadek o 1,8 mld zł (1,3%),

Największe zmiany pasywów dotyczyły:

- zobowiązań związanych z polityką pieniężną – wzrost łącznie o 70,2 mld zł (22,8%),
- pieniądza w obiegu – wzrost o 8,9 mld zł (2,4%),
- kapitału NBP – spadek o 50,9 mld zł (129,8%).

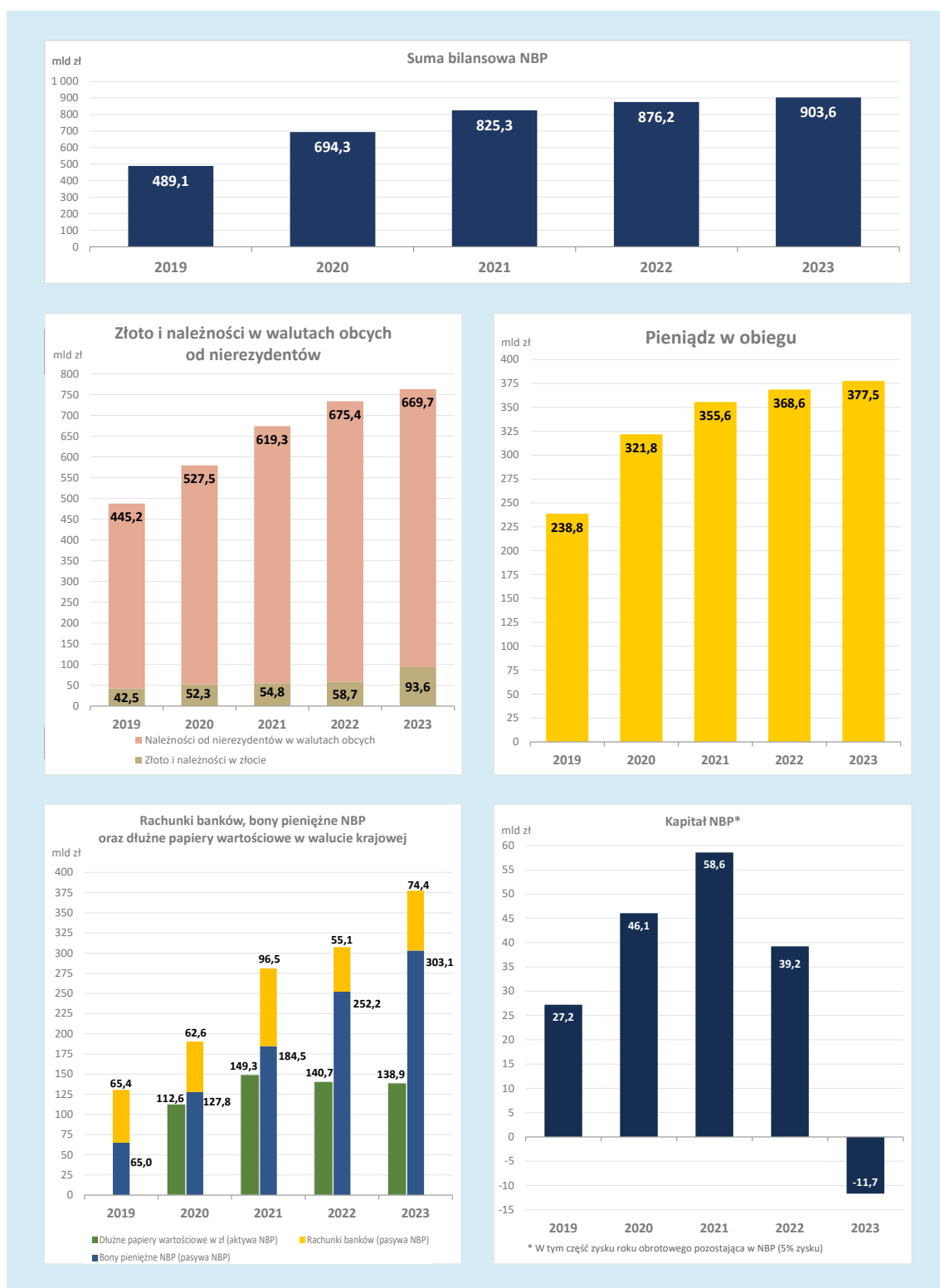
Rachunek zysków i strat NBP

Narodowy Bank Polski odnotował stratę za 2023 r. wynoszącą -20,8 mld zł. Głównymi elementami wyniku finansowego NBP były:

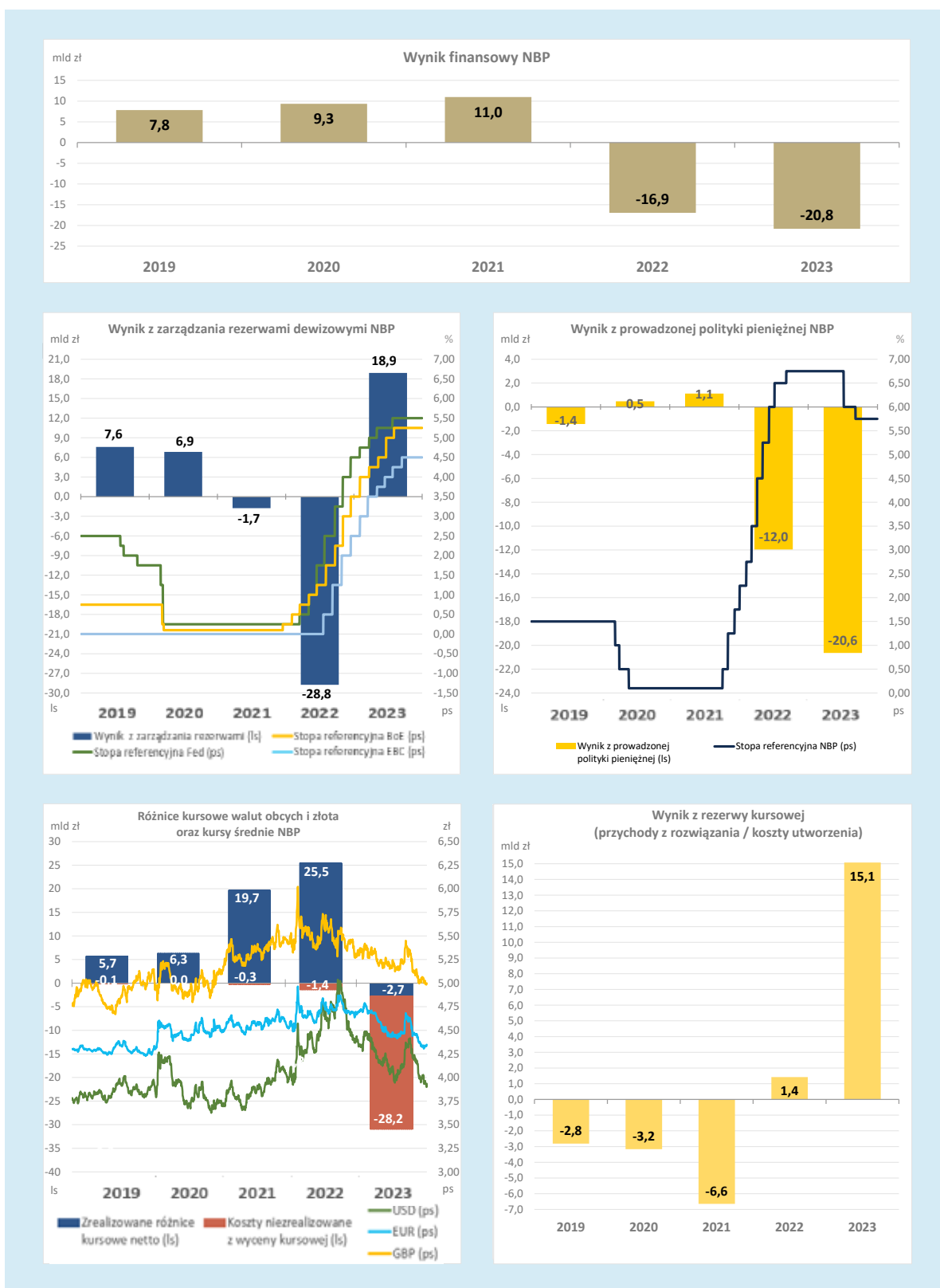
- ujemny wynik z różnic kursowych w kwocie -31,0 mld zł, w tym -2,7 mld zł ze zrealizowanych różnic kursowych oraz -28,2 mld zł z tytułu kosztów niezrealizowanych z wyceny kursowej na 31.12.2023 r. (por. rozdział 15.3.2); w celu pokrycia tych kosztów rozwiązano całkowicie rezerwę kursową w kwocie 15,1 mld zł,
- ujemny wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej w kwocie -20,6 mld zł,
- dodatni wynik z zarządzania rezerwami walutowymi (w walucie instrumentu) w kwocie 18,9 mld zł (por. rozdział 15.3.1).

Koszty działania i amortyzacji wyniosły -1,8 mld zł.

Wykres 23. Przegląd zmian bilansu NBP w latach 2019–2023 (na 31 grudnia roku obrotowego)

Wykres 24. Przegląd zmian rachunku zysków i strat NBP w latach 2019–2023 (za dany rok obrotowy)

15.2. Charakterystyka bilansu NBP

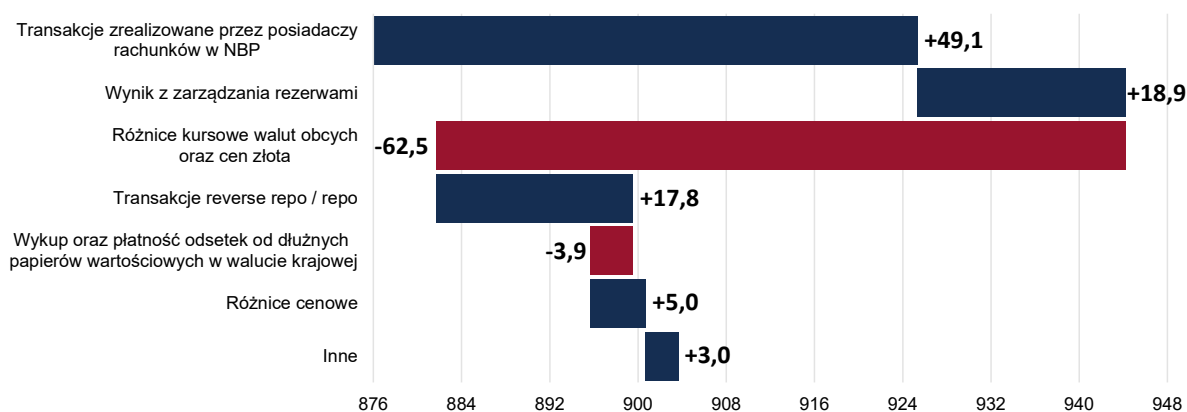
Tabela 8. Aktywa i pasywa NBP na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)*

AKTYWA	2023	2022	Zmiana
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	93,6	58,7	34,9
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	669,7	675,4	-5,7
2.1. Należności od MFV	28,5	31,4	-2,9
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	641,2	644,0	-2,8
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	138,9	140,7	-1,8
A.10. Pozostałe aktywa	1,5	1,5	0,0
AKTYWA OGÓŁEM	903,6	876,2	27,4
PASYWA	2023	2022	Zmiana
P.1. Pieniądz w obiegu	377,5	368,6	8,9
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	74,4	55,1	19,3
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych	2,6	0,9	1,6
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	303,1	252,2	50,9
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów	11,9	11,9	0,1
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów	4,1	4,1	0,0
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów	45,6	59,0	-13,4
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	67,5	53,6	13,9
P.9. Alokacja SDR	27,9	30,9	-3,0
P.11. Pozostałe pasywa	0,5	0,4	0,0
P.12. Rezerwy	0,2	15,3	-15,1
P.13. Różnice z wyceny	35,0	50,1	-15,0
P.14. Fundusze	1,5	1,5	0,0
P.15. Wynik finansowy	-48,2	-27,4	-20,8
15.1. Wynik finansowy za rok obrotowy	-20,8	-16,9	-3,9
15.2. Strata z lat ubiegłych	-27,4	-10,5	-16,9
PASYWA OGÓŁEM	903,6	876,2	27,4

* W bilansie NBP pominięto pozycje niewykorzystane lub wykazujące saldo zero w obu prezentowanych okresach.

Na koniec 2023 r. NBP odnotował wzrost sumy bilansowej NBP o 27,4 mld zł. Wynikał on głównie z napływu netto walut obcych w kwocie 49,1 mld zł z tytułu transakcji przeprowadzanych przez posiadaczy rachunków w NBP. Na wzrost wpłynął także dodatni wynik zarządzania rezerwami dewizowymi (18,9 mld zł, licząc w walucie instrumentów, tj. nie uwzględniając różnic kursowych) oraz wzrost zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*, wykorzystywane w ramach zarządzania rezerwami dewizowymi (18,0 mld zł). Z kolei zmiany kursów walut obcych i ceny złota (-62,5 mld zł) oraz rozliczenia z tytułu płatności odsetek i wykupu dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej w terminie ich zapadalności (-1,8 mld zł) spowodowały obniżenie sumy bilansowej NBP.

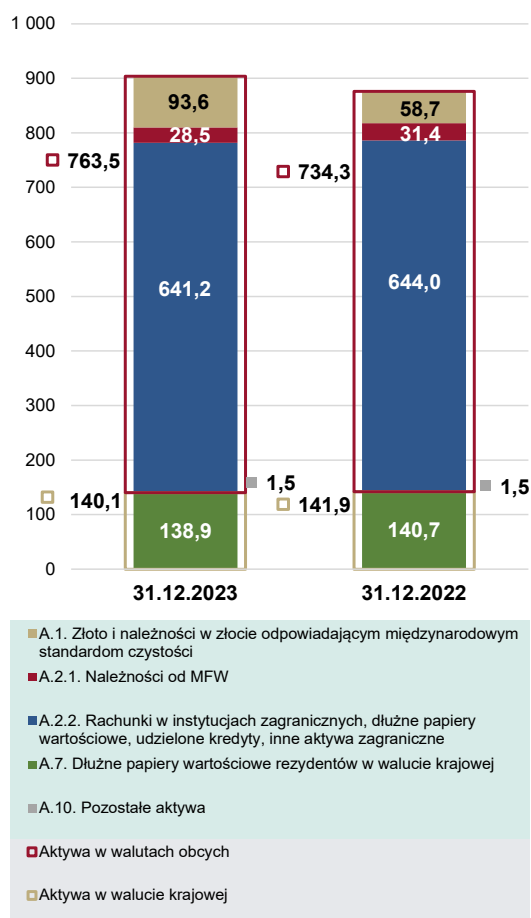
Wykres 25. Główne czynniki zmiany sumy bilansowej NBP w 2023 r. w relacji do 2022 r. (w mld zł)

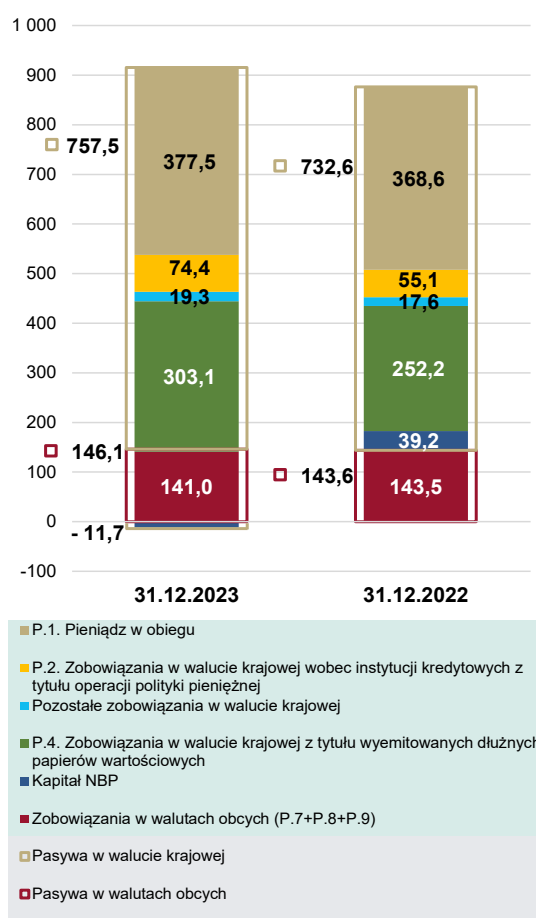
Zmiany struktury aktywów bilansu w 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem wiązały się ze wzrostem udziału złota i należności w złocie przy jednoczesnym spadku należności w walutach obcych od nierezzydentów. Jednocześnie nieznacznie zmniejszył się udział aktywów w walucie krajowej – przede wszystkim w następstwie wykupienia przez emitenta części skarbowych dłużnych papierów wartościowych w terminie zapadalności. Po stronie pasywów wzrosły zobowiązania w walucie krajowej (głównie zobowiązania związane z prowadzoną polityką pieniężną), spadły natomiast zobowiązania w walutach obcych – głównie w związku z niższymi saldami na rachunkach walutowych rezydentów (w tym na rachunkach budżetu państwa oraz na rachunkach banków do rozliczeń w systemie TARGET) przy zwiększeniu zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*. Zmniejszeniu uległ również kapitał NBP, głównie w związku z aprecjacją złotego względem walut obcych, co przełożyło się na spadek przychodów i jednoczesny wzrost kosztów niezrealizowanych z wyceny kursowej.

Napływające do NBP waluty obce związane z transakcjami posiadaczy rachunków są w większości wymieniane na walutę krajową i zwiększają zobowiązania NBP w walucie krajowej. W rezultacie bilans NBP charakteryzuje się asymetrią walutową. Oznacza to, że dominującą część aktywów stanowią aktywa w walutach obcych i złocie, podczas gdy po stronie pasywów przeważają zobowiązania w walucie krajowej (z tytułu polityki pieniężnej oraz emisji banknotów i monet). Asymetria ta powoduje, że NBP ma otwartą pozycję walutową, tj. nadwyżkę aktywów nad zobowiązaniami w walutach obcych, co naraża Bank na ryzyko kursowe.

Wykres 26. Struktura aktywów (w mld zł)

Wykres 27. Struktura pasywów (w mld zł)

15.2.1. Aktywa i pasywa w złocie i w walutach obcych

Pozycje aktywów i pasywów NBP w walutach obcych i złocie wiążą się przede wszystkim z gromadzeniem rezerw dewizowych i zarządzaniem nimi (por. rozdział 5), pełnieniem przez bank funkcji agenta Rządu RP w relacjach z MFW (por. podrozdział 13.2.4), a także prowadzeniem przez NBP systemu TARGET-NBP, będącego polskim komponentem paneuropejskiego systemu rozrachunku płatności w euro (por. rozdział 7)¹¹². Ponadto w ramach obsługi budżetu państwa NBP prowadzi rachunki bankowe w walutach obcych (por. rozdział 8).

¹¹² W systemie TARGET bank centralny prowadzi rachunki uczestników tego systemu w euro, głównie banków krajowych (prezentowane w pasywach bilansu), a także utrzymuje saldo na rachunku bieżącym w EBC (prezentowanym w aktywach bilansu).

Tabela 9. Aktywa i pasywa NBP w walutach obcych i w złocie w podziale na wybrane obszary działalności na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	Zarządzanie rezerwami dewizowymi		MFW		Rozliczenia w systemie TARGET		Obsługa sektora rządowego		Inne		Razem		
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	zmiana
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	66,2*	31,8*							27,4**	26,9**	93,6	58,7	34,9
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	638,0	628,6	28,5	31,4	2,9	15,0			0,3	0,3	669,7	675,4	-5,7
A.10. Pozostałe aktywa									0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
AKTYWA OGÓŁEM	704,2	660,4	28,5	31,4	2,9	15,0	0,0	0,0	27,9	27,5	763,5	734,3	29,2
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów					2,9	15,0	42,3	43,7	0,4	0,4	45,6	59,0	-13,4
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	66,8	53,5							0,7	0,1	67,5	53,6	13,9
P.9. Alokacja SDR			27,9	30,9							27,9	30,9	-3,0
P.11. Pozostałe pasywa									0,1	0,0	0,1	0,0	0,1
P.13. Różnice z wyceny									5,1	0,0	5,1	0,0	5,0
PASYWA OGÓŁEM	66,8	53,5	27,9	30,9	2,9	15,0	42,3	43,7	6,3	0,5	146,1	143,6	2,5
Pozycja bilansowa netto	637,4	606,9	0,6	0,5	0,0	0,0	-42,3	-43,7	21,6	26,9	617,3	590,7	26,7

* Złoto na rachunkach bieżących i lokatach terminowych.

** Złoto w skarbcach NBP.

Różnice między aktywami a zobowiązaniami w walutach obcych i złocie stanowiły zasoby walut obcych i złota. Oprócz zasobu złota NBP utrzymywał rezerwy walutowe – w dolarze amerykańskim (USD), euro (EUR), funcie brytyjskim (GBP), dolarze kanadyjskim (CAD), dolarze australijskim (AUD), koronie norweskiej (NOK) oraz dolarze nowozelandzkim (NZD). Ponadto NBP miał zasób w specjalnych prawach ciągnięcia MFW (SDR).

Tabela 10. Zasoby złota i podstawowych walut obcych na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	2023			2022		
	Zasoby według średniego kosztu zasobu	Zasoby według kursu średniego NBP	Przychody (+) / koszty (-) niezrealizowane	Zasoby według średniego kosztu zasobu	Zasoby według kursu średniego NBP	Przychody (+) / koszty (-) niezrealizowane
złoto	65,3	93,6	28,3	31,1	58,7	27,5
USD	224,7	216,8	-7,9	203,7	222,6	18,9
EUR	109,3	103,6	-5,6	103,0	104,6	1,5
GBP	65,5	62,1	-3,4	63,2	63,3	0,0
CAD	57,0	52,9	-4,2	54,2	53,2	-1,0
AUD	47,2	43,6	-3,6	43,2	43,5	0,3
NOK	31,9	29,3	-2,6	29,7	29,4	-0,3
NZD	15,6	14,7	-0,9	14,9	14,8	-0,1
MFW (SDR)	0,7	0,7	0,0	0,6	0,6	0,0
		Przychody niezrealizowane (bilans)	28,3		Przychody niezrealizowane (bilans)	48,4
		Koszty niezrealizowane (wynik finansowy)	-28,2		Koszty niezrealizowane (wynik finansowy)	-1,4

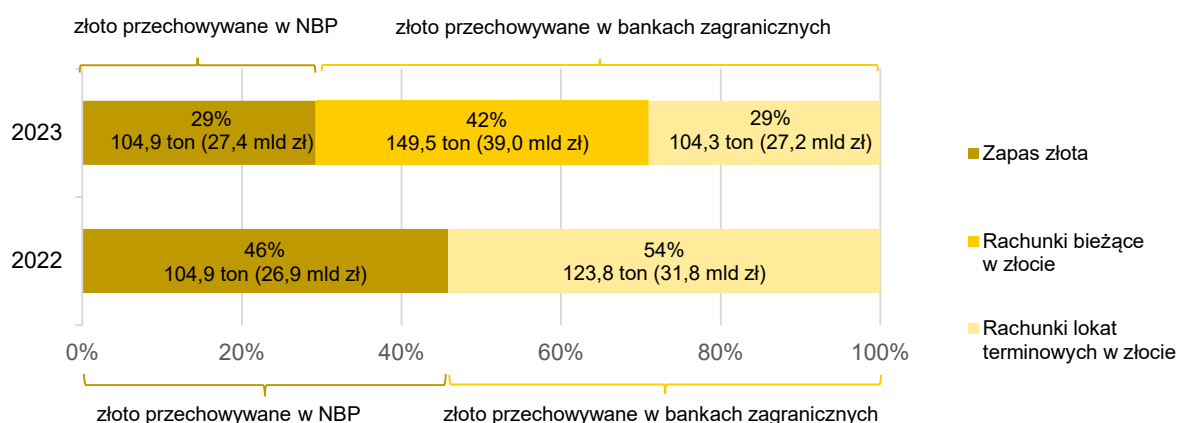
Różnica pomiędzy wartością zasobów walut obcych i złota według kursu średniego NBP a wartością tych zasobów według średniego kosztu zasobu (tj. uśrednionej ceny ich pozyskania) stanowi przychody lub koszty niezrealizowane z wyceny kursowej walut obcych i złota. Przychody niezrealizowane powiększają pasywa bilansu (jako element kapitału NBP w pozycji różnice z wyceny – por. Tabela 15),

natomiast koszty niezrealizowane pomniejszają wynik finansowy (wynik z operacji finansowych, por. Tabela 19).

15.2.1.1. Złoto

NBP posiada złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości, które jest przechowywane w bankach zagranicznych (na rachunkach bieżących lub na rachunkach lokat terminowych) oraz w skarbcach NBP. W 2023 r. Bank kupił 130 ton złota. Zasób złota NBP na 31 grudnia 2023 r. wyniósł 358,7 tony (93,6 mld zł), co stanowiło 10,4% aktywów NBP (228,7 tony i 6,7% na koniec 2022 r.).

Wykres 28. Złoto i należności w złocie na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł i w %)

15.2.1.2. Zarządzanie rezerwami dewizowymi (innymi niż złoto)

Największy udział w aktywach NBP mają instrumenty inwestycyjne wykorzystywane do zarządzania rezerwami dewizowymi. Są to przede wszystkim dłużne papiery wartościowe emitowane przez rządy, agencje rządowe i instytucje międzynarodowe oraz, w mniejszym stopniu, lokaty terminowe i obligacje przedsiębiorstw niefinansowych. Część (około 1,1%) posiadanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych jest zaliczana do tzw. zielonych emisji (*green bonds*) oraz obligacji zrównoważonego rozwoju (*sustainable bonds*)¹¹³. W 2023 r. NBP rozpoczął inwestycje w jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych (*exchange traded funds*, ETF). Dodatkowo niewielka część rezerw walutowych jest utrzymywana na rachunkach bieżących, głównie w zagranicznych bankach centralnych. Aby uzyskać dodatkowy dochód, NBP zawiera transakcje *reverse repo* (prezentowane w aktywach bilansu), zwykle jednocześnie z transakcjami *repo* (prezentowanymi w pasywach bilansu), oraz inwestuje w

¹¹³ Do zielonych obligacji lub obligacji zrównoważonego rozwoju zalicza się te, z których wpływy są przeznaczane na finansowanie lub refinansowanie projektów ekologicznych bądź społecznych (w przypadku *sustainable*). Mogą to być projekty związane z: efektywnością energetyczną, energią odnawialną, zapobieganiem zanieczyszczeniu środowiska, zrównoważonym gospodarowaniem zasobami naturalnymi, z bioróżnorodnością, zapewnieniem niezbędnej infrastruktury i usług lub bezpieczeństwem żywnościowego, wsparciem postępu socjoekonomicznego.

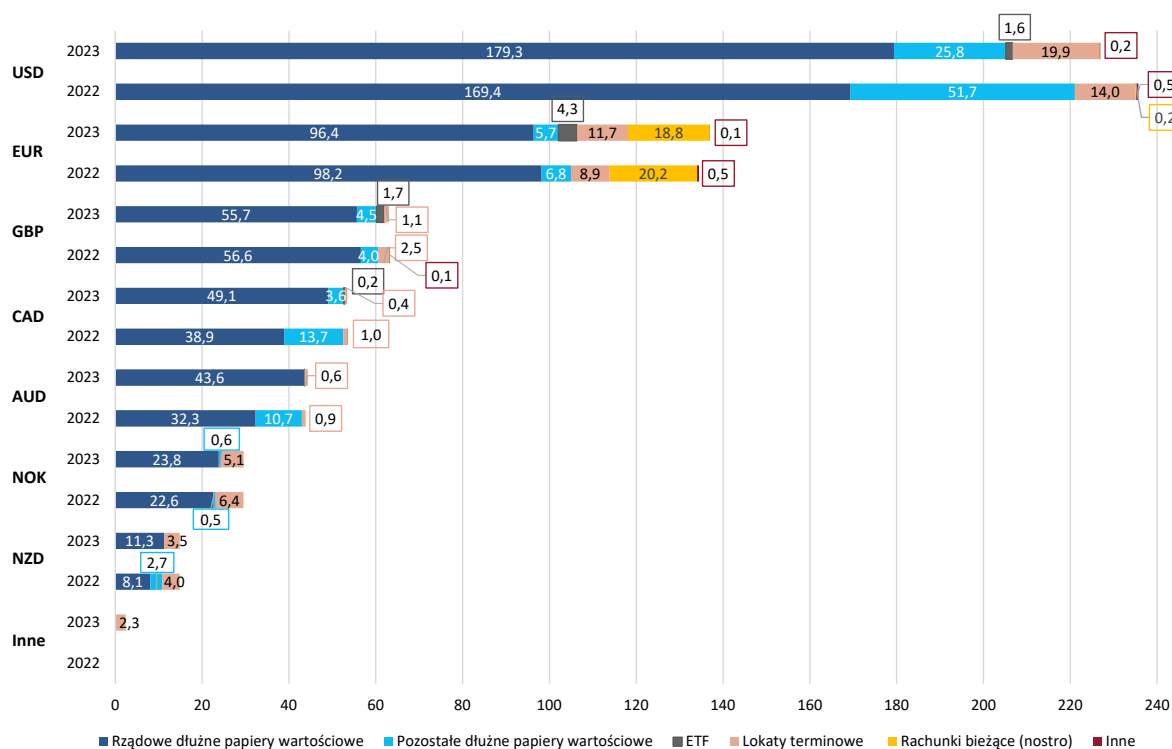
kontrakty *futures* (w tym *equity index futures*). NBP ma portfel dłużnych papierów wartościowych w USD utrzymywanych do dnia zapadalności (*held to maturity*, HTM).

Tabela 11. Podstawowe instrumenty inwestycyjne rezerw dewizowych na koniec 2023 i 2022 r.; aktywa „+”, zobowiązania „-” (w mld zł)

	2023	2022	Zmiana
A.2.2. Rachunki bieżące (nostro)	19,0	20,3	-1,4
A.2.2. Lokaty terminowe	44,8	37,6	7,2
A.2.2. Transakcje reverse repo	66,8	53,6	13,3
P.8. Transakcje repo	-66,8	-53,5	-13,3
A.2.2. Dłużne papiery wartościowe	499,3	516,1	-16,8
A.2.2. ETF	7,9	-	7,9
A.2.2. Inne	0,3	1,1	-0,8
Razem	571,2	575,1	-3,9

Na wielkość zarządzanych rezerw dewizowych (innych niż złoto) oddziaływały przede wszystkim: napływ walut obcych na rzecz posiadaczy rachunków w NBP oraz zakup złota, wycena kursowa walut obcych i wycena cenowa posiadanych dłużnych papierów wartościowych.

Wykres 29. Struktura walutowa rezerw dewizowych (bez złota) na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

15.2.1.3. Należności i zobowiązania wobec MFW

Narodowy Bank Polski prezentuje w bilansie należności i zobowiązania związane z uczestnictwem Rzeczypospolitej Polskiej w MFW. W aktywach są ujmowane m.in.: udziały Polski w MFW opłacone w walutach obcych (tzw. transza rezerwowa), rachunek bieżący w SDR, służący do rozliczeń z MFW, oraz pożyczki udzielone MFW. Z kolei w pasywach są prezentowane zobowiązania dotyczące przyznanej Polsce alokacji SDR.

Tabela 12. Należności „+” i zobowiązania „-” wobec MFW w SDR na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	2023	2022	Zmiana
	w mld zł		
A.2.1. Transza rezerwowa	5,8	6,3	-0,5
A.2.1. Rachunek bieżący w MFW	22,6	25,0	-2,4
A.2.1. Lokata terminowa w MFW	0,0	0,0	0,0
A.2.1. Pożyczki udzielone MFW	0,0	0,1	-0,1
P.9. Alokacja SDR	-27,9	-30,9	3,0
Razem	0,6	0,5	0,1

Pozycja walutowa Narodowego Banku Polskiego w SDR¹¹⁴ jest głównie wynikiem operacji przeprowadzanych z MFW na podstawie zawartych umów oraz porozumień pożyczkowych. Na jej zmianę w SDR wpłynęły przede wszystkim środki przekazane przez NBP na rzecz pożyczkobiorców MFW, związane z realizacją potrzeb pożyczkowych MFW (zwiększenie transzy rezerwowej), oraz spłaty na rzecz NBP dokonywane przez pożyczkobiorców MFW (zmniejszenie udzielonych MFW pożyczek). Na wartość należności i zobowiązań wobec MFW w złotych oddziaływała również aktualizacja wyceny kursowej SDR.

15.2.2. Aktywa i pasywa w walucie krajowej

Aktywa i pasywa w walucie krajowej wiążą się przede wszystkim z emisją przez NBP pieniądza gotówkowego, prowadzeniem polityki pieniężnej oraz z prowadzeniem rachunków bankowych dla sektora rządowego, w tym dla budżetu państwa. Ponieważ większość instrumentów finansowych wykorzystywanych do realizacji tych zadań ma charakter zobowiązań, występuje nadwyżka pasywów nad aktywami w walucie krajowej. Wzrost tej nadwyżki w 2023 r. wynikał przede wszystkim z wymiany na złote walut obcych napływających na rzecz posiadaczy rachunków w NBP.

¹¹⁴ NBP ma też akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych denominowane w SDR (52,9 mln zł na koniec 2023 r.).

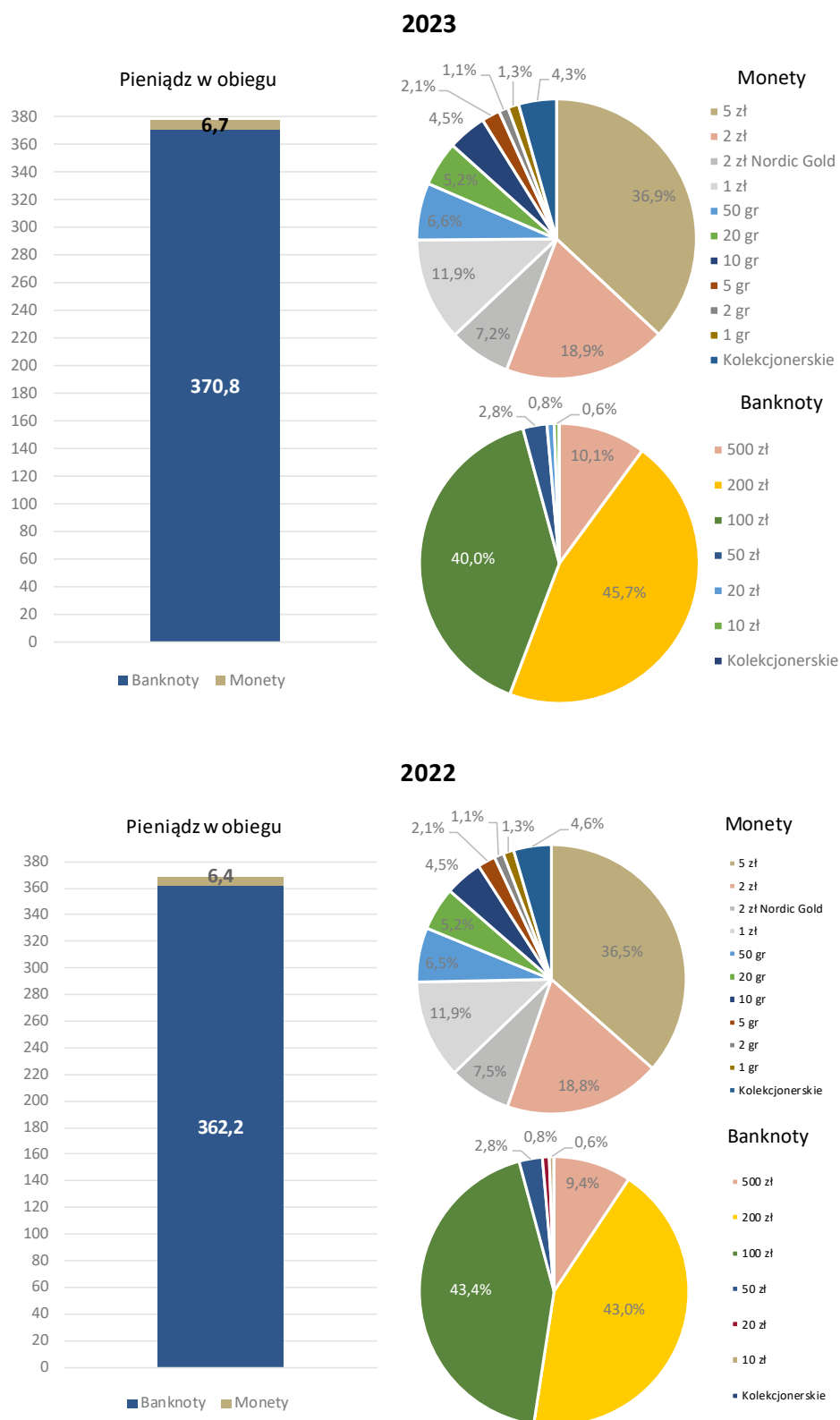
Tabela 13. Aktywa i pasywa w walucie krajowej w podziale na wybrane obszary działalności NBP na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	Emisja pieniądza gotówkowego		Polityka pieniężna		Obsługa sektora rządowego		Inne		Razem		
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	Zmiana
A.6. Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych							0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej			138,9	140,7					138,9	140,7	-1,8
A.10. Pozostałe aktywa							1,3	1,3	1,3	1,3	0,0
AKTYWA OGÓLEM	0,0	0,0	138,9	140,7	0,0	0,0	1,3	1,3	140,1	141,9	-1,8
P.1. Pieniądz w obiegu	377,5	368,6							377,5	368,6	8,9
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej			74,4	55,1					74,4	55,1	19,3
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych							2,6	0,9	2,6	0,9	1,6
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych			303,1	252,2					303,1	252,2	50,9
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów					10,3	10,8	1,6	1,1	11,9	11,9	0,1
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów							4,1	4,1	4,1	4,1	0,0
P.11. Pozostałe pasywa							0,5	0,4	0,5	0,4	0,1
P.12. Rezerwy							0,2	15,3	0,2	15,3	-15,1
P.13. Różnice z wyceny							29,9	50,0	29,9	50,0	-20,1
P.14. Fundusze							1,5	1,5	1,5	1,5	0,0
P.15. Wynik finansowy							-48,2	-27,4	-48,2	-27,4	-20,8
PASYWA OGÓLEM	377,5	368,6	377,5	307,3	10,3	10,8	-7,9	45,9	757,5	732,6	24,9
Pozycja bilansowa netto	-377,5	-368,6	-238,6	-166,6	-10,3	-10,8	9,1	-44,7	-617,3	-590,7	-26,7

15.2.2.1. Działalność emisyjna

Działalność emisyjna polega na realizacji przez NBP konstytucyjnego uprawnienia do emitowania znaków pieniężnych Polski. Narodowy Bank Polski emituje banknoty i monety powszechnego obiegu oraz banknoty i monety kolekcjonerskie, o różnych nominałach (por. rozdział 4). Stanowią one – obok zobowiązań z tytułu polityki pieniężnej – najistotniejszą pozycję pasywów NBP. Wielkość emisji pieniądza zależy od czynników zewnętrznych, w szczególności od kształtowania się popytu na pieniądz gotówkowy w gospodarce. Na koniec 2023 r. wzrost wartości pieniądza gotówkowego w porównaniu z poprzednim rokiem wyniósł 8,9 mld zł (2,4%).

Wykres 30. Struktura pieniądza w obiegu na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł i w %)

15.2.2.2. Polityka pieniężna

Narodowy Bank Polski realizuje politykę pieniężną, wykorzystując zestaw instrumentów przyjęty przez Radę Polityki Pieniężnej (por. rozdział 2). W 2023 r. polityka pieniężna była prowadzona w warunkach nadpłynności sektora bankowego. Do realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej NBP stosował wybrane instrumenty, w szczególności operacje otwartego rynku, polegające na emisji bonów pieniężnych NBP (prezentowanych w pasywach). Instrumentem polityki pieniężnej była też rezerwa obowiązkowa. Obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej (prezentowanej w pasywach) ogranicza skalę operacji otwartego rynku, przeprowadzanych w celu absorpcji nadpłynności z sektora bankowego. NBP oferował bankom krajowym operacje depozytowo-kredytowe, umożliwiając lokowanie nadwyżki płynności w NBP w formie depozytu na koniec dnia (prezentowanego w pasywach) bądź uzupełnienie niedoboru płynności przez wykorzystanie kredytu lombardowego (prezentowanego w aktywach). Dłużne papiery wartościowe zaprezentowane w aktywach NBP obejmują obligacje skarbowe oraz dłużne papiery wartościowe z gwarancją Skarbu Państwa, które zostały skupione w latach 2020–2021 w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku przeprowadzonych na rynku wtórnym w celu ograniczenia negatywnych skutków pandemii COVID-19. Środki pieniężne uzyskane z tytułu ich wykupu w dacie zapadalności nie są reinwestowane.

Tabela 14. Aktywa „+” i zobowiązania „-” z tytułu polityki pieniężnej na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	2023	2022	Zmiana
A.7. Dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej	138,9	140,7	-1,8
P.2. Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)	-48,9	-34,9	-14,0
P.2. Depozyty na koniec dnia	-25,5	-20,2	-5,3
P.4. Bony pieniężne	-303,1	-252,2	-50,9
Razem	-238,6	-166,6	-72,0

W 2023 r. na wzrost zobowiązań netto wobec sektora bankowego oddziaływały głównie: skup walut obcych napływających do NBP z tytułu transakcji posiadaczy rachunków w NBP oraz przepływy związane z wynikiem NBP z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej (por. rozdział 15.3.3). W przeciwnym kierunku wpływał głównie przyrost pieniądza gotówkowego w obiegu (por. rozdział 4) oraz wykup przez emitenta dłużnych papierów wartościowych w dacie zapadalności. Nadpłynność sektora bankowego była absorbowana za pośrednictwem emisji bonów pieniężnych. Ponadto część środków banki pozostawiły na rachunkach bieżących oraz ulokowały jako depozyt na koniec dnia.

15.2.2.3. Kapitał NBP

Jako centralny bank państwa NBP nie podlega regulacjom dotyczącym adekwatności kapitałowej obowiązującym sektor bankowy. Zgodnie z praktyką przyjętą wśród banków centralnych ESBC do składników kapitału NBP należą (oprócz funduszy – statutowego i rezerwowego) także: rezerwa

kursowa¹¹⁵, rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości, dodatnie różnice z wyceny złota, walut obcych i dłużnych papierów wartościowych, strata bilansowa (z lat ubiegłych i za bieżący rok obrotowy) oraz część zysku za rok obrotowy pozostająca w NBP (tj. 5%), która jest przeznaczana na zwiększenie funduszu rezerwowego.

Tabela 15. Kapitał NBP na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł i w %)

	2023	2022	Zmiana
P.12. Rezerwa kursowa	0,0	15,1	-15,1
P.14. Fundusz statutowy	1,5	1,5	0,0
P.14. Fundusz rezerwowy	0,0	0,0	0,0
P.13. Rachunek rewaluacyjny złota	1,6	1,6	0,0
P.13. Dodatnie różnice z wyceny złota	28,3	27,5	0,8
P.13. Dodatnie różnice z wyceny kursowej	0,0	20,9	-20,9
P.13. Dodatnie różnice z wyceny cenowej	5,1	0,0	5,0
P.15. Strata z lat ubiegłych	-27,4	-10,5	-16,9
P.15. Wynik finansowy za rok obrotowy pozostający w NBP*	-20,8	-16,9	-3,9
Razem	-11,7	39,2	-50,9
<i>% sumy bilansowej NBP</i>	<i>-1,3%</i>	<i>4,5%</i>	<i>-5,8 p.p.</i>
Wrażliwość kapitału NBP na:			
- aprecjację kursu PLN względem walut obcych o 1%**	-5,2	-5,3	0,1
- wzrost stóp procentowych o 100 punktów bazowych***	-14,7	-14,1	-0,6

* Ujemny wynik finansowy za rok obrotowy podlega akumulacji w pozycji Strata z lat ubiegłych.

** Podane wartości oznaczają łączny spadek przychodów / wzrost kosztów niezrealizowanych wyceny kursowej w przypadku równomiernego spadku o 1% kursów średnich NBP podstawowych walut rezerwowych na dzień bilansowy.

*** Dla walut obcych – wyznaczony na podstawie wskaźnika *modified duration* łączny spadek przychodów / wzrost kosztów niezrealizowanych z wyceny cenowej w przypadku równomiernego wzrostu krzywych rentowności o 100 punktów bazowych na dzień bilansowy.

Spadek kapitału NBP był spowodowany przede wszystkim aprecjacją złotego względem walut obcych, przejawiającą się spadkiem dodatnich niezrealizowanych różnic kursowych walut obcych i kosztami niezrealizowanymi z wyceny kursowej walut obcych oraz ujemnymi zrealizowanymi różnicami kursowymi (por. rozdział 15.3.2). Należy zaznaczyć, że ujemny kapitał nie ma negatywnego wpływu na realizację podstawowego celu działalności NBP w zakresie utrzymywania stabilnego

¹¹⁵ W celu przeciwdziałania negatywnemu wpływowi wahań kursu złotego na wynik finansowy NBP ustawa o NBP zobowiązuje Bank do tworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych (zwanej rezerwą kursową). Zasady tworzenia i rozwiązywania tej rezerwy ustala Rada Polityki Pieniężnej (Uchwała nr 6/2019 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim, Dz. Urz. NBP poz. 14).

poziomu cen ani na realizację innych zadań NBP. Nie stanowi zatem czynnika ograniczającego niezależność banku centralnego.

Najbardziej zmiennymi składnikami kapitału NBP są: dodatnie różnice z wyceny kursowej walut obcych, dodatnie różnice z wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych (przychody niezrealizowane) oraz rezerwa kursowa. Na zmiany tych różnic wpływa przede wszystkim kształtowanie się rynkowych kursów walut obcych i cen papierów wartościowych.

Wspomniana asymetria walutowa generuje ryzyko poniesienia straty w wyniku zmian kursów walut obcych, przy czym prawdopodobieństwo jej wystąpienia rośnie wraz ze wzrostem skali aprecjacji złotego względem walut obcych. Tworzenie rezerwy kursowej zmniejsza wynik finansowy NBP, a jednocześnie chroni przed potencjalnymi przyszłymi stratami. Jej rozwiązywanie zwiększa wynik finansowy NBP, przez co ogranicza ewentualną stratę wynikającą z wyceny kursowej.

W 2023 r. wskutek aprecjacji złotego NBP całkowicie rozwiązał rezerwę w kwocie 15,1 mld zł na pokrycie kosztów niezrealizowanych z różnic kursowych.

15.2.3. Bilans NBP – zestawienie pięcioletnie

Zmiany sumy bilansowej NBP są wypadkową przede wszystkim zewnętrznych przepływów walut obcych, wynikających z transakcji posiadaczy rachunków w NBP, wahań wyceny instrumentów finansowych w walutach obcych i złocie, zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*, jak też operacji jednorazowych (jak np. alokacja SDR przeprowadzona w 2021 r.). Dodatkowo, w latach 2020–2021 na wielkość sumy bilansowej NBP oddziaływał prowadzony przez Bank skup dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej. Operacja ta wpłynęła także na zmianę struktury bilansu NBP, zwiększając udział waluty krajowej w aktywach NBP, zdominowanych wcześniej przez waluty obce i złoto. W 2023 r. NBP zakupił 130 ton złota, co spowodowało zwiększenie w aktywach relacji złota do walut obcych.

Tabela 16. Bilans NBP w latach 2019–2023 według danych na dzień bilansowy (w mld zł)

AKTYWA	2023	2022	2021	2020	2019
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	93,6	58,7	54,8	52,3	42,5
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	669,7	675,4	619,3	527,5	445,2
2.1. Należności od MFW	28,5	31,4	30,0	6,9	5,3
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	641,2	644,0	589,3	520,6	439,9
A.5. Należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	138,9	140,7	149,3	112,6	0,0
A.10. Pozostałe aktywa	1,5	1,5	1,8	2,0	1,4
Aktywa ogółem	903,6	876,2	825,3	694,3	489,1

PASYWA	2023	2022	2021	2020	2019
P.1. Pieniądz w obiegu	377,5	368,6	355,6	321,8	238,8
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	74,4	55,1	96,5	62,6	65,4
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych	2,6	0,9	0,8	0,4	0,4
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	303,1	252,2	184,5	127,8	65,0
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów	11,9	11,9	15,3	24,9	9,3
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów	4,1	4,1	4,0	2,2	2,3
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów	45,6	59,0	32,6	46,3	22,4
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	67,5	53,6	36,0	45,4	43,7
P.9. Alokacja SDR	27,9	30,9	29,8	7,1	6,9
P.11. Pozostałe pasywa	0,5	0,4	1,1	0,7	0,2
P.12. Rezerwy	0,2	15,3	16,7	10,0	6,9
12.1. Rezerwa kursowa	0,0	15,1	16,5	9,9	6,7
12.2. Rezerwy na zobowiązania	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
P.13. Różnice z wyceny	35,0	50,1	51,0	45,7	30,5
P.14. Fundusze	1,5	1,5	1,5	1,9	1,5
14.1. Fundusz statutowy	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
14.2. Fundusz rezerwowy	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0
P.15. Wynik finansowy	-48,2	-27,4	0,0	-2,5	-4,0
15.1. Wynik finansowy za rok obrotowy	-20,8	-16,9	11,0	9,3	7,8
15.2. Strata z lat ubiegłych	-27,4	-10,5	-11,0	-11,9	-11,9
Pasywa ogółem	903,6	876,2	825,3	694,3	489,1

15.3. Charakterystyka rachunku zysków i strat NBP

Tabela 17. Wynik finansowy NBP za 2023 i 2022 r. (w mld zł)

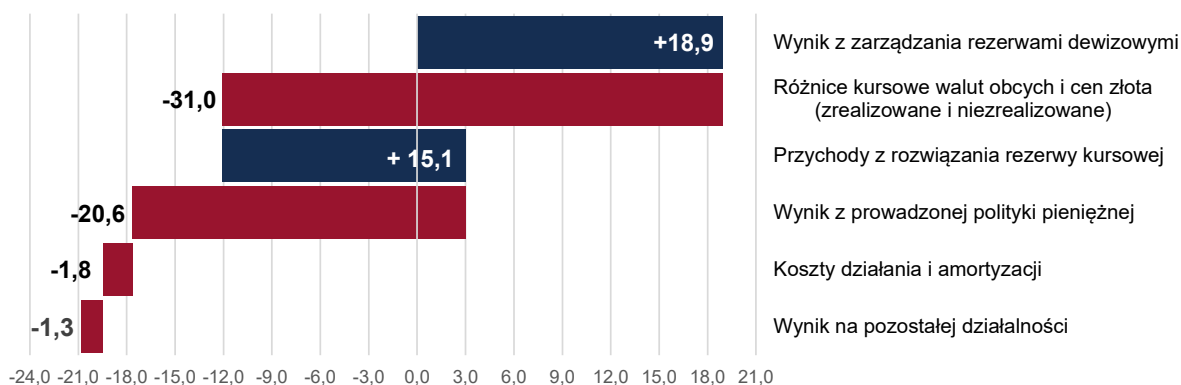
	2023	2022
RZiS.1. Wynik z odsetek	-1,6	-5,8
1.1. Przychody z odsetek	26,6	9,4
1.2. Koszty z odsetek	-28,2	-15,2
RZiS.2. Wynik z operacji finansowych	-17,5	-9,8
2.1. Wynik zrealizowany	-3,8	15,5
2.2. Koszty niezrealizowane	-28,8	-26,7
2.3. Wynik z odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	0,0	0,0
2.4. Wynik z rezerwy kursowej	15,1	1,4
RZiS.3. Wynik z prowizji i opłat	0,0	0,0
RZiS.4. Przychody z akcji i udziałów	0,0	0,0
RZiS.5. Pozostałe przychody	0,1	0,1
RZiS.A. Wynik ogółem	-19,0	-15,4
RZiS.6. Koszty wynagrodzeń	-0,8	-0,7
RZiS.7. Koszty administracyjne	-0,4	-0,3
RZiS.8. Koszty amortyzacji	-0,1	-0,1
RZiS.9. Koszty emisji banknotów i monet	-0,5	-0,4
RZiS.10. Pozostałe koszty	0,0	0,0
RZiS.B. Wynik finansowy za rok obrotowy	-20,8	-16,9

W 2023 r. wynik finansowy NBP był ujemny i wyniósł -20,8 mld zł.

Wynik finansowy Banku jest pochodną pełnionych przez niego funkcji, a także uwarunkowań rynkowych. Źródłem straty była przede wszystkim aprecjacja złotego do walut obcych, która przełożyła się na koszty niezrealizowane z wyceny kursowej oraz ujemny wynik ze zrealizowanych różnic kursowych. W celu pokrycia tych kosztów NBP całkowicie rozwiązał rezerwę kursową. Dodatkowo Bank odnotował ujemny wynik prowadzonej polityki pieniężnej (wzrost kosztów dyskonta od wyemitowanych bonów pieniężnych oraz kosztów odsetek od rezerwy obowiązkowej). Stratę NBP ograniczył dodatni wynik zarządzania rezerwami dewizowymi¹¹⁶. Koszty działania Banku i amortyzacji kształtowały się w 2023 r. na podobnym poziomie jak w poprzednim roku.

¹¹⁶ Liczony w walucie instrumentów finansowych.

Wykres 31. Wynik finansowy NBP za 2023 r. w podziale na obszary (w mld zł)

W związku z dominującą rolą instrumentów finansowych w bilansie NBP najważniejsze elementy rachunku zysków i strat Banku dotyczą odsetek, dyskonta i premii (wynik z odsetek) oraz różnic kursowych i cenowych związanych z obrotem instrumentami inwestycyjnymi rezerw dewizowych (wynik z operacji finansowych), a także z wynikiem z odsetek od instrumentów polityki pieniężnej. Dodatkowo Bank ponosi koszty związane ze swoją działalnością (koszty wynagrodzeń, administracyjne, emisji znaków pieniężnych oraz amortyzacji). W 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił wzrost wyniku z odsetek (choć był ujemny, podobnie jak w 2022 r.). Wzrost ten wiązał się m.in. ze znacznie wyższym wynikiem z odsetek osiągniętym na rynkach zagranicznych, na których są inwestowane rezerwy dewizowe (wyższa rentowność na rynkach zagranicznych w 2023 r. w porównaniu z 2022 r.) przy jednocześnie wyższych kosztach prowadzenia polityki pieniężnej NBP. Z kolei aprecjacja złotego do walut obcych przyczyniła się do spadku wyniku z operacji finansowych – przez ujemny wynik ze zrealizowanych różnic kursowych z transakcji w walutach obcych oraz koszty niezrealizowane z wyceny pozycji walutowych na koniec 2023 r.

15.3.1. Wynik zarządzania rezerwami dewizowymi

Przychody i koszty związane z instrumentami inwestycyjnymi rezerw dewizowych dotyczą głównie odsetek od dłużnych papierów wartościowych i lokat (prezentowanych w wyniku z odsetek), wyniku ze sprzedaży oraz wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych (tylko kosztów wyceny¹¹⁷), a także wyniku z tytułu pozabilansowych instrumentów finansowych (prezentowanych w wyniku

¹¹⁷ Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych, z wyjątkiem portfela papierów utrzymywanych do dnia zapadalności, są wyceniane według średniej ceny rynkowej lub na podstawie stawek krzywej rentowności (jeśli ceny rynkowe nie są dostępne). Zgodnie z zasadą ostrożności przychody z wyceny są ujmowane w pasywach bilansu NBP (jako element kapitału NBP) i nie zwiększają wyniku finansowego NBP.

Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych utrzymywane do dnia zapadalności wycenia się według ceny czystej skorygowanej o naliczone dyskonto i premię, z pomniejszeniem o odpis aktualizujący.

z operacji finansowych¹¹⁸). Wynik zarządzania rezerwami dewizowymi jest w dużym stopniu uwarunkowany kształtowaniem się czynników pozostających poza kontrolą NBP. Należą do nich przede wszystkim: wielkość napływających z zagranicy środków w walutach obcych oraz sytuacja na rynkach finansowych – wzajemne relacje kursów walut rezerwowych i względem złotego, stopy procentowe na rynkach zagranicznych, wartości indeksów akcyjnych. Na wynik zarządzania rezerwami dewizowymi oddziałuje również przyjęta struktura walutowa rezerw i rodzaj wykorzystywanych instrumentów finansowych.

Tabela 18. Wynik zarządzania rezerwami dewizowymi w 2023 i 2022 r. w podziale na waluty i instrumenty (w mld zł)

2023	USD [*]	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Razem
RZIS.1. Wynik z odsetek	9,0	3,5	2,5	2,1	1,7	1,0	0,7	20,5
Lokaty terminowe	0,8	0,7	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	2,0
Transakcje reverse repo	1,0	0,8	0,7	0,2	0,1	0,0	0,0	2,8
Transakcje repo	-1,0	-0,7	-0,6	-0,2	-0,1	0,0	0,0	-2,6
Dłużne papiery wartościowe	8,1	2,8	2,4	2,1	1,6	0,7	0,5	18,4
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-0,4	0,4	-0,7	-0,2	-0,4	-0,2	0,0	-1,6
Zrealizowane różnice cenowe	-0,3	0,5	-0,6	-0,2	-0,4	-0,1	0,0	-1,1
Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	0,0	-0,5
Wynik finansowy za rok obrotowy	8,6	4,0	1,8	1,9	1,3	0,7	0,7	18,9
2022	USD [*]	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Razem
RZIS.1. Wynik z odsetek	3,3	-0,1	0,8	0,9	0,8	0,5	0,4	6,5
Lokaty terminowe	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,3
Transakcje reverse repo	0,1	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,4
Transakcje repo	-0,1	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,3
Dłużne papiery wartościowe	3,2	-0,2	0,7	0,9	0,8	0,4	0,3	6,1
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-14,2	-8,1	-4,5	-2,7	-3,6	-1,3	-0,9	-35,2
Zrealizowane różnice cenowe	-4,2	-1,6	-1,3	-0,8	-1,5	-0,3	-0,2	-9,9
Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-9,9	-6,6	-3,2	-1,9	-2,1	-1,0	-0,7	-25,3
Wynik finansowy za rok obrotowy	-10,9	-8,3	-3,8	-1,8	-2,8	-0,8	-0,5	-28,8
Zmiana wyniku finansowego roku bieżącego	19,4	12,3	5,5	3,7	4,0	1,5	1,2	47,7

* Uwzględniono również odsetki od lokat terminowych w złocie, które są naliczane i wypłacane w USD.

Głównymi przyczynami wzrostu wyniku zarządzania rezerwami dewizowymi w 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem były: wyższa średnioroczna rentowność papierów wartościowych na rynkach zagranicznych, towarzysząca zacieśnieniu polityki pieniężnej przez główne banki centralne w warunkach inflacji, oraz wzrost zagranicznych indeksów giełdowych. Uwarunkowania rynkowe przełożyły się na wzrost wyniku z odsetek od posiadanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych oraz lokat, a także dodatni wynik inwestycji w *equity index futures*.

¹¹⁸ Dotyczy wyceny instrumentów pochodnych wykorzystywanych do zarządzania rezerwami walutowymi.

15.3.2. Różnice kursowe walut obcych i cen złota oraz aktualizacja rezerwy kursowej

Wpływ zmian kursów walut obcych i cen złota na wynik finansowy NBP zależy od kształtowania się kursu złotego do walut obcych i ceny złota zarówno w trakcie roku (zrealizowane różnice), jak i na dzień bilansowy (niezrealizowane różnice z wyceny zasobów walut obcych i złota). Zrealizowane różnice kursowe są prezentowane w wyniku z operacji finansowych. Na koniec roku wpływ na wynik finansowy NBP z tytułu posiadanych walut obcych jest jednak asymetryczny, podobnie jak w przypadku wyceny dłużnych papierów wartościowych. Ujemne różnice z wyceny kursowej walut obcych i cen złota (koszty niezrealizowane) pomniejszają wynik z operacji finansowych. Z kolei dodatnie różnice (przychody niezrealizowane) zwiększają kapitał NBP i nie są ujmowane w wyniku finansowym NBP.

Różnice kursowe są najbardziej zmiennym elementem wyniku finansowego NBP. Wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych walut obcych i złota w 2023 r. dotyczył głównie transakcji sprzedaży USD, EUR, GBP, CAD, AUD, NOK i NZD. W porównaniu z poprzednim rokiem wynik ten spadł o 28,2 mld zł (107,7%), przede wszystkim na skutek ujemnej średniorocznej różnicy między kursem średnim NBP a średnim kosztem zasobu (dla EUR, GBP, CAD, AUD, NOK i NZD) oraz zmniejszenia się dodatniej różnicy dla USD, przy jednocześnie niższym wolumenie sprzedaży wszystkich podstawowych walut obcych.

Tabela 19. Różnice kursowe walut obcych i złota oraz wynik z tytułu rezerwy kursowej w 2023 i 2022 r. (w mld zł)

2023	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Złoto	Pozostałe	Razem
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-5,4	-6,7	-3,7	-4,7	-4,6	-4,1	-1,8	0,0	0,0	-15,9
Różnice kursowe	-5,4	-6,7	-3,7	-4,7	-4,6	-4,1	-1,8	0,0	0,0	-31,0
- zrealizowane różnice kursowe	2,5	-1,0	-0,3	-0,5	-0,9	-1,5	-0,9	0,0	0,0	-2,7
- koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	-7,9	-5,6	-3,4	-4,2	-3,6	-2,6	-0,9	0,0	0,0	-28,2
Wynik z tytułu aktualizacji rezerwy na ryzyko kursowe										15,1

2022	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Złoto	Pozostałe	Razem
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	14,5	2,2	1,9	0,9	2,2	0,8	0,3	0,3	0,9	25,5
Różnice kursowe	14,5	2,2	1,9	0,9	2,2	0,8	0,3	0,3	0,9	24,0
- zrealizowane różnice kursowe	14,5	2,2	1,9	1,9	2,2	1,2	0,5	0,3	0,9	25,5
- koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	0,0	0,0	0,0	-1,0	0,0	-0,3	-0,1	0,0	0,0	-1,4
Wynik z tytułu aktualizacji rezerwy na ryzyko kursowe										1,4

Zmiana wyniku z operacji finansowych	-19,8	-8,9	-5,6	-5,6	-6,8	-5,0	-2,1	-0,3	-0,9	-41,4
---	--------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	--------------

Rezerwa kursowa zabezpiecza bank centralny przed materializacją ryzyka kursowego i jej negatywnym wpływem na wynik finansowy (niekorzystny wpływ na wartość aktywów w walutach obcych ma aprecjacja kursu złotego). W 2023 r. aprecjacja złotego do podstawowych walut obcych¹¹⁹ wyniosła: USD – 10,6%, EUR – 7,3%, GBP – 5,6%, CAD – 8,6%, AUD – 10,4%, NOK – 13,3%, NZD – 10,9%.

¹¹⁹ Liczona przez porównanie kursów średnich NBP walut obcych na 31 grudnia 2023 i 31 grudnia 2022 r.

NBP rozwiązał w całości rezerwę kursową, w kwocie 15,1 mld zł, na pokrycie kosztów z niezrealizowanych różnic kursowych.

15.3.3. Wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej

Głównym instrumentem prowadzonej polityki pieniężnej w warunkach nadpłynności krajowego sektora bankowego były bony pieniężne. W związku z emisją bonów pieniężnych NBP ponosi koszty dyskonta (są one prezentowane w wyniku z odsetek). Poziom kosztów prowadzonej polityki pieniężnej zależy głównie od nadpłynności sektora bankowego oraz poziomu stóp procentowych, stopy rezerwy obowiązkowej i stopy jej oprocentowania, ustalanych przez Radę Polityki Pieniężnej. Skutkiem działań zmniejszających negatywny wpływ pandemii COVID-19, prowadzonych przez NBP w latach 2020–2021, był natomiast dodatni wynik z odsetek od skupionych dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej (odsetki, dyskonto i premia).

Tabela 20. Wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej w 2023 i 2022 r. (w mld zł)

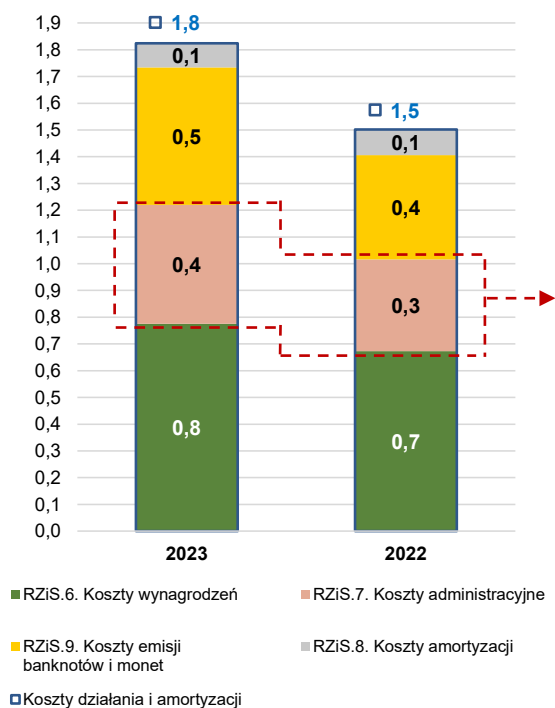
	2023	2022	Zmiana
RZiS.1. Wynik z odsetek	-20,6	-12,0	-8,7
Bony pieniężne	-18,1	-10,4	-7,7
Rezerwa obowiązkowa	-4,4	-3,2	-1,2
Depozyt na koniec dnia	-0,3	-0,4	0,1
Dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej	2,2	2,2	0,0
Inne	0,0	-0,1	0,1

W 2023 r. NBP osiągnął ujemny wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej. Spadek wyniku w porównaniu z poprzednim rokiem wiązał się przede wszystkim z rosnącymi kosztami dyskonta od wyemitowanych przez NBP bonów pieniężnych oraz wyższymi kosztami odsetek od środków rezerwy obowiązkowej (na skutek wzrostu średniorocznego poziomu wyemitowanych bonów pieniężnych oraz stóp procentowych NBP, a także wyższego średniorocznego poziomu rezerwy obowiązkowej w 2023 r.).

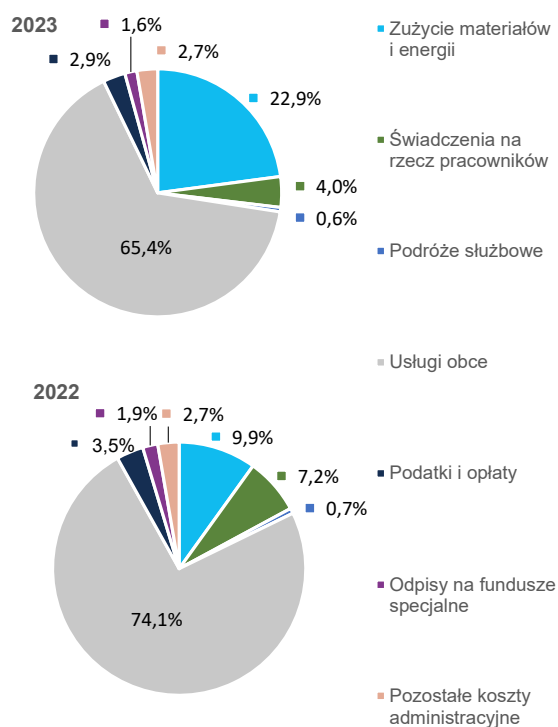
15.3.4. Koszty działania i amortyzacji

W 2023 r. NBP odnotował wzrost kosztów działania i amortyzacji o 0,3 mld zł (21,5%) w stosunku do 2022 r. Było to związane m.in. ze wzrostem kosztów emisji znaków pieniężnych (tj. kosztów produkcji banknotów i monet), kosztów administracyjnych oraz kosztów wynagrodzeń zgodnie z przyjętą polityką kadrowo-płacową. Koszty emisji znaków pieniężnych zależą przede wszystkim od liczby zamówionych banknotów i monet oraz cen ich zakupu, a także od kosztów zakupu kruszcu do produkcji monet.

Wykres 32. Struktura kosztów działania i amortyzacji w 2023 i 2022 r. (w mld zł)

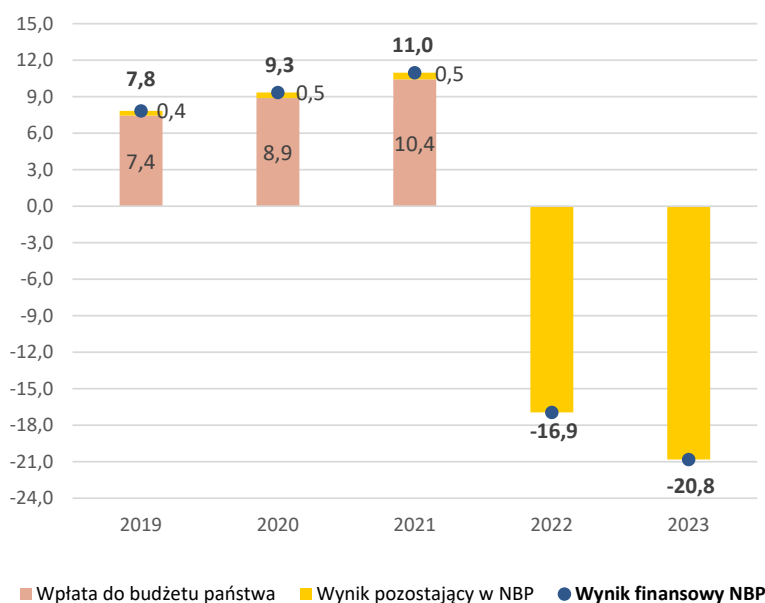
Wykres 33. Struktura kosztów administracyjnych w 2023 i 2022 r. (w %)

15.3.5. Podział wyniku finansowego oraz wpłata z zysku do budżetu państwa

Wynik finansowy NBP za 2023 r. był ujemny i wyniósł -20,8 mld zł. Strata za 2023 r. powiększy niepokrytą stratę z lat ubiegłych wykazywaną w kapitale NBP w pozycji Strata z lat ubiegłych.

Wykres 34. Wynik finansowy i wpłata z zysku do budżetu państwa w latach 2019–2023 (w mld zł)

Wynik podany za dany rok, wpłata do budżetu państwa jest dokonywana w kolejnym roku, po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego NBP przez Radę Ministrów.

Renta mennicza

Z emisją pieniądza gotówkowego wiążą się koszty zakupu banknotów i monet. W przeciwieństwie do innych zobowiązań NBP zobowiązanie z tytułu emisji pieniądza nie podlega oprocentowaniu, a tym samym nie generuje dla NBP kosztów z tytułu odsetek. Pozyskane w zamian aktywa finansowe są natomiast źródłem określonych przychodów dla NBP.

Przychody osiągnięte z aktywów, których źródłem finansowania jest zobowiązanie z tytułu wyemitowanego pieniądza gotówkowego, pomniejszone o koszty emisji, nazywa się rentą menniczą. Stanowią one dochód z emisji pieniądza (*seigniorage*).

Głównym składnikiem aktywów NBP są rezerwy dewizowe (w tym złoto), a od 2020 r. również dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej utrzymywane na potrzeby polityki pieniężnej. Z tego względu można przyjąć w uproszczeniu, że dochodem z emisji pieniądza będzie część wyniku zarządzania rezerwami dewizowymi, w tym z różnic kursowych, oraz wyniku z tytułu dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej, odpowiadająca udziałowi zobowiązań z tytułu emisji pieniądza w sumie aktywów NBP, pomniejszona o koszty emisji znaków pieniężnych. W 2023 r. tak oszacowana renta mennicza wyniosła -3,1 mld zł (-1,2 mld zł w 2022 r.).

15.3.6. Rachunek zysków i strat NBP – zestawienie pięcioletnie

Na kwotę wyniku finansowego NBP największy wpływ mają rezerwy dewizowe oraz stopy zwrotu z ich inwestowania (z uwzględnieniem kursów walut obcych), jak też wielkość operacji polityki pieniężnej i krajowe stopy procentowe. Zmiany wyniku finansowego najczęściej są spowodowane wahaniami kursów walut obcych względem złotego. Ponadto wpływają na nie zmiany rentowności dłużnych papierów wartościowych na rynkach zagranicznych oraz poziom krajowych stóp procentowych.

Tabela 21. Rachunek zysków i strat NBP w latach 2019–2023 (w mld zł)

	2023	2022	2021	2020	2019
RZIS.1. Wynik z odsetek	-1,6	-5,8	2,3	3,1	3,3
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-17,5	-9,8	9,9	7,3	5,6
RZIS.3. Wynik z prowizji i opłat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.4. Przychody z akcji i udziałów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.5. Pozostałe przychody	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
RZIS.A. Wynik ogółem	-19,0	-15,4	12,4	10,6	9,0
RZIS.6. Koszty wynagrodzeń	-0,8	-0,7	-0,6	-0,6	-0,6
RZIS.7. Koszty administracyjne	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2	-0,3
RZIS.8. Koszty amortyzacji	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
RZIS.9. Koszty emisji banknotów i monet	-0,5	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3
RZIS.10. Pozostałe koszty	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.B. Wynik finansowy za rok obrotowy	-20,8	-16,9	11,0	9,3	7,8